

REIZEN

FINLAND

Elektrisch Finland

TEKST & FOTO'S: **Trui Hanouille**

Finland, het land waar ik ooit een jaar woonde, niet eens zo lang na het pleistoceen. Tot tien kan ik nog tellen, en ik weet wat kiitos, puhelin, Jou-lupukki, perkele, karjalanpi-irakka en Suomi* betekenen. Na enige hersenpijniging vind ik ook moottoripyörä terug: motor. En ik ga erheen als elektrotyttö. Elektrogirl bekt toch echt beter.

Voor de derde keer ooit gaat de internationale WIMA Rally in Finland door. WIMA ofte Women's International Motorcycle Association, is de oudste en grootste motorvrouwenorganisatie ter wereld. De jaarlijkse Rally is een week van kamperen, ontmoeten en rijden met vrouwen van over de hele wereld. En daar plak ik mijn reis aan vast.

Sauna's en meren. Nog iets?

De dag dat een vrouw in bloemenkleed door de security rende in München en er een hele luchthaven mee lamlegde voor een halve dag, die dag dus, vloog ik via... München naar Helsinki, waar ik een gloednieuwe elektrische Zero DSR zou ophalen bij Bike World. Eerst om 12 uur, dan om 18 uur, uiteindelijk meer dan 24 uur later, op een zondag. "De motor staat voor de deur van de winkel. De sleutel en de papieren zitten in de fake tank. De winkel is dicht op zondag, iedereen is weg."

Toen ik er nog woonde, vergat ik eens mijn portefeuille op een centrale schrijftafel in het hoofdkantoor van Helsinki. Mijn kapitaal voor een maand zat erin en alle andere belangrijke documenten. Pas 's avonds daagde het. Niet geslapen, bij opening met paniekogen op de stoep. Ze hadden hem gevonden na sluitingstijd en weggelegd. Niemand had de portefeuille zelfs maar geopend. In mijn herinnering ben ik beginnen wenen. Die Finnen toch, wat een maf en goudeerlijk volk.

Maar waarom zou je er in godsnaam gaan rijden? Zelfs een van de Finse vrouwen op de Rally schudde haar hoofd. "Je komt toch niet naar Finland voor het motorrijden. Italië! Zwitserland! Schotland! Maar hier?!"

Nee, Finland is niet het land dat motorrijders natte dromen bezorgt. Maar het ligt daar wel, onopvallend en stil in die verloren hoek van Europa, aan Rusland vast met 1.500 km grens.

Wat weten we ervan? Sauna, uiteraard. Eind 2017 waren er meer dan 2 miljoen sauna's in Finland voor een bevolking van 5,5 miljoen. Het is het 'land van de duizend meren' – in werkelijkheid zijn het er tussen de 60.000 en 188.000, naargelang de manier van tellen. Gigantisch uitgestrekte bossen hebben ze, beren en wolven inbegrepen. Formule 1-kampioenen en winnende rallyrijders, dat ook. Er is Tove Jansson en haar Moomins, Alvar Aalto, architect, Jean Sibelius, componist, Aki Kaurismäki, filmmaker. En de bekendste Fin, de kerstman of Joulupukki zoals hij daar heet. Nokia, dat de vooruitstrevende technologie van de stille Finnen op de kaart zette. En heb je al gehoord over het Finse onderwijsmodel? Kinderen hebben kortere lesdagen, niemand blijft zitten, en toch komen ze er bij Europese testen als de allerbesten uit. Maar waarom zou je er gaan motorrijden?

* Dank u wel, telefoon, Kerstman, duivel, rijsttaartjes, Finland

Al maakt de Zero bijna geen geluid, zodra ik aan kom rijden, draaien de hoofden. Elektrische auto's zijn ondertussen bekend, maar elektrische motoren niet.

Rode talisman

Mijn rode Ortlieb-bagagerol, met tent, motorkledij en nog van alles, is ergens tussen de 50.000 andere achtergebleven in München. Stel je die berg voor, denk ik dan. De luchtvaartmaatschappij gaf me een beginbudget mee, en daar zal ik het mee moeten doen. Maar het enige wat me écht zorgen baart, is dat ik mijn rode rol misschien nooit meer terug zal zien. Wat erin zit, is opnieuw aan te schaffen; de rol zelf heeft inmiddels de status van talisman. Gekocht halfweg de jaren 90, diende ze onverwoestbaar tijdens drie grote motorreizen en alles ertussenin. Microscopisch onderzoek zou stof uit Pakistan, Iran en Jemen kunnen identificeren. Een goede vriendin die op de luchthaven werkt, ging zich er persoonlijk van vergewissen dat de rol op mijn vlucht zat en stuurde ten bewijze een foto door. Maar dat was vóór het München-debacle.

Zonder motorjas, zonder handschoenen en laarzen, maar met helm die ik sowieso altijd als handbagage meeneem, begin ik aan de 200 kilometer die Helsinki van Parainen, bij Turku, scheiden. Het is bloedheet en ik rijd langs de oude National. “Niet zeker dat je die afstand zonder bijladen haalt,” had Erkan Fere, hoofd van Bike World, me aan de telefoon gezegd. Met de elektrogirl-reis België-Istanbul-België in het achterhoofd – toen op een 2015 Zero DS met Power Tank van 15,3 kW, nu op een 2017 DSR met 13 kW aan boord – weet ik vrijwel zeker dat ik het zal halen. Hoe nipt het kan worden, weet ik echter niet.

Stoppen = laden

Het 2018-model heeft trouwens 14,4 kW en kan dus alweer een stuk verder op één laadbeurt. Snelladen kan ook met de Zero's, maar zo'n lader heb ik niet. Ik laad zoals op de elektrogirl-reis: aan doodgewone stopcontacten. En ja, dat duurt zo'n 10 uur om helemaal vol te laden. Maar het adagio van de e-rijder luidt: ‘stoppen = laden’, ook al is dat tijdens een halfuurtje koffiedrinken.

De Zero's hebben een app waar je drie settings mee kan activeren: Eco, Sport of Custom. Ik begin in de Eco-setting. Na een uur kan ik het verbruik al goed inschatten. Het mag 10 km per uur sneller, en later nog iets meer. Bij de laatste 50 km – met nog ruim 30% stroom

WIMA

WIMA ofte **Women's International Motorcycle Association**, de oudste en grootste motorvrouwenorganisatie ter wereld, werd opgericht in Amerika in de jaren 50. Kort daarna kwam er een Duitse en een Britse afdeling. Jaar na jaar breidde WIMA zich verder uit tot de 27 landen die het nu heeft, waaronder Australië, Japan, Bangladesh en zowat alle Europese landen. Heel recent sloot ook Griekenland zich aan.

WIMA is er voor alle vrouwen die motorrijden, ongeacht ervaring of leeftijd. Jaarlijks organiseert een van de landen de 'WIMA International Rally'. In 2018 ging de Rally in Zuidwest Finland door. In 2019 zijn er twee Rally's: in Curaçao (april) en in Midden-Engeland (augustus). In 2020 is het de beurt aan Duitsland en Maleisië, 2021 Nederland, daarna Zwitserland, Frankrijk, Australië, Polen en Zweden.

De Belgische afdeling ontstond als BAM (Belgian Amazon Motorclub) in 1992. Door internationale contacten werd het vijf jaar later WIMA/BAM-Belgium. Het ledenaantal schommelde lang rond 30-40, maar sinds enkele jaren steeg het gestaag, tot 60 leden in 2018. Activiteiten zijn ritten en weekends, oefendagen, circuit- en endurorijden, sleutelen, en bovenal andere motorvrouwen ontmoeten, adviseren en aanmoedigen.

– schakel ik naar de Custom-setting, die ik in Helsinki al ingesteld had: topsnelheid 100 km per uur, maximum torque, maximum regen (remmen op de elektromotor), maximum regen brake. De laatste twee zijn vergelijkbaar met remmen op de motor, al zou dat zeker bijtender mogen zijn. Regen is het regenereren van elektriciteit, met andere woorden: bij het afremmen laadt de batterij op. Nu hij op vol vermogen is komt de rebel tot leven. Het koppel van de 2017 DSR is anderhalf keer zoveel als dat van de 2015 DS: 146 Nm tegenover 92 Nm, en ik was toen al zwaar onder de indruk. Dit renpaard lijkt wel een opstijgend vliegtuig. Heerlijk en verslavend!

Gonzend nieuwtje

Aangekomen op de WIMA-Rally hebben de Finnen mijn bagageperikelen al opgelost: tent, matje, slaapzak, en zelfs een motorjas liggen al klaar. Alsof ze niet genoeg te regelen hebben voor een week met tweehonderd motorvrouwen.

Al maakt de Zero bijna geen geluid, zodra ik aan kom rijden, draaien de hoofden. Elektrische auto's zijn onder-tussen bekend, maar elektrische motoren zijn dat niet. Als ik de stroomkabel inplug, komen de eerste nieuwsgierige vragen al. "Hoe ver? Hoe hard? Hoelang laden? Hoe duur?" Het nieuwtje gonst door het kamp. Halfweg de week zal er ook een testdag zijn bij de verdeler in Turku.

En dan de Rally. Het weerzien met vrouwen die ik in jaren niet zag, sommigen bijna twintig jaar. Rondlopen en motoren kijken. Landsvlaggen zien en praatjes slaan. Uitgenodigd worden voor een koffie. Nu pas besef ik hoe

blij ik ben om hier te zijn. Op de Rally en in Finland.

Van het welkomstdiner met een pittige rockband en een keigoede dj nadien, tot aan de parade en de afscheidsavond een week later, verloopt alles onwaarschijnlijk vlekkeloos. Nog een laatste sauna, een laatste adres-uitwissel, een laatste nacht buiten slapen onder deze bomen, een laatste ochtendduik in het meer. Morgen ga ik op reis door Zuid-Finland, nog steeds bagageloos.

De volgende ochtend word ik om 6 uur wakker gebeld. "Ik sta aan de ingang van de camping met uw bagage, mevrouw." Of ik even kan komen tekenen voor ontvangst.

Vliegende Finnen

Jarenlang kleefde ik in de beginweken van januari aan het tv-schermbild voor de Paris-Dakar, 'moeder aller rally's', die toen nog in Afrika gereden werd. Eerst de Echte Helden (de motorrijders), dan de autopiloten, en eerst de vrouwen, dan de Belgen en de Finnen – ongeveer in die volgorde meanderde mijn aandacht.

Er bestaat een Wikipediapagina van 'Flying Finns'. Oorspronkelijk bedoeld voor legendarische lopers, staan er nu vooral motorsporters op de lange lijst. Finland genereert naar verhouding de meeste formule 1-racers van alle landen in de wereld, zo blijkt. "To finish first, first you must be Finnish," wordt in die kringen weleens gezegd. Ari Vatanen, rallyrijder die de Dakar vier keer won, en Marcus Grönholm, rallyrijder die twee keer wereldkampioen werd, zijn de namen die ik goed ken. Wat hebben Finnen dat anderen kennelijk niet hebben?

Dezelfde vraag stel ik me als ik hoor dat WIMA-Fin-

land van de 27 aangesloten landen met ruime voorsprong het grootste aantal leden telt: 304. Het eerstvolgende land is WIMA-Duitsland met 222 leden. Dat ze gerund worden door vrouwen die beroepsmatig managers zijn, heeft er zeker iets mee te maken, maar er zijn sowieso belachelijk veel motorrijders in Finland. Het land waar je nipt vier maanden per jaar kan rijden en de motoren de rest van het jaar opgeborgen worden. Waar motoren 8 à 9% duurder zijn dan in de rest van Europa. Wat zorgt dan voor zoveel bikers? Finnen zijn welliswaar motorsporters en buitenmensen tout court, maar toch.

Alle wegen in Finland samengeteld beslaan ongeveer 450.000 km. Daarvan zijn 350.000 km grind- of boswegen. Zo'n 85% van de Finnen woont in stedelijke gebieden. Met een landoppervlakte van tien keer België en de helft van ons bevolkingsaantal, kan je raden hoe leeg die wegen wel zijn. Kinderen zitten soms al vanaf een jaar of 10 achter het stuur van tractoren, quads, brommertjes, sneeuwscooters en aftandse auto's, op gravel en in de winter door de sneeuw. Waar zouden de rallyrijders hun skills leren, denk je?

Maar er is meer. Er is ook sisu.

Sisu

Sisu is wanneer een Fin ergens haar of zijn tanden in zet, en ondanks alle tegenslagen blijft doorvechten

tegen een overweldigende vijand of een omstandigheid die bijna niet kan worden overwonnen. Sisu is 'wat ergens voor nodig is': lef, vastberadenheid, veerkracht, doorzettingsvermogen, rationaliteit. Over sisu schep je niet op. Je laat je acties voor zich spreken.

Daar heb je het. Dat is wat Finnen kenmerkt. Ze zeuren niet, ze doen. En ze zijn verzet op techniek en mechaniek. Rallyrijders en bikers, en uitzonderlijk veel van beiden.

Oranje scharen

Mijn eerste etappe wordt de Ringweg, in het Fins Rengastie, een circulaire, eilandhoppende asfaltweg van 250 km. Van de negen ferry's die je daarbij moet nemen, is alleen de langste betalend, en die gaat maar een paar keer per dag. Alleen als je erg vroeg in wijzerzin vanuit Parainen vertrekt, lukt het om op tijd aan die overzet te geraken en de hele Ringweg te rijden op één dag. De combinatie van snelle bochten langs flarden bos en zee, en dan weer uitwaaien op een boot, is uniek.

Etappe twee wordt de historische 'Koningsweg' of Kuninkaantie naar Helsinki, waar ik een afspraak heb. De weg was duizend jaar lang het oostelijk deel van de 'Grote Postroute', die Bergen in Noorwegen via Stockholm verbond met Vyborg in het huidige Rusland, langsheen de kusten van Zuid-Finland.

Op de heenweg bewees ik al dat de elektrische Zero DSR ruim voldoende range heeft voor de afstand van vandaag, maar ik wil wat reserve. In Fiskars, in de kleine bistro waar ik lunch, kan ik inpluggen. Het museum van ijzergieterij Fiskars is klein maar fijn. Ze begonnen in 1649 met het maken van landbouwwerktuigen. Midden 20ste eeuw ontstond de legendarische schaar met het oranje heft. Het is een van de oudste nog bestaande ondernemingen in de westerse wereld.

100 unieke motoren

Na een nacht Helsinki, richt ik mijn wielen naar het noorden, naar Lahti, nog steeds in die zaligwarme zomerzon. Mij hoor je niet klagen, al weet ik verdomd goed dat climate change geen fabel is. De hele noordelijke regio zweet en puft bij temperaturen van 35 °C en meer. Finland heeft een droog klimaat, dat wel, en veel meer uren zon en warmte dan België, maar dit is uitzonderlijk.

In de zomer duren de dagen extra lang: in het zuiden is dat zo'n 19 uur begin juli en 14 uur eind augustus, en ga je boven de noordpoolcirkel dan gaat de zon tussen eind mei en eind juli niet meer onder. Absurd lange motorrijdagen dus.

Bij valavond kom ik aan bij Jedi, een nieuwe motorvriend. Hij neemt me meteen mee naar het hart van motorrijdend Finland: het Ace Café annex Motormuseum.

Zo'n 85% van de Finnen woont in stedelijke gebieden. Met een landoppervlakte van tien keer België en de helft van ons bevolkingsaantal, kan je raden hoe leeg die wegen wel zijn.

Finland heeft een droog klimaat, dat wel, en veel meer uren zon en warmte dan België, maar dit is uitzonderlijk. — — — —

Het oorspronkelijke Ace Café begon als eenvoudige truckstop in 1938 bij London. Het was 24 uur op 24 open en werd al gauw dé ontmoetingsplaats voor diehard motards en rockmuzikanten. De jaren 60, met steeds meer auto's en veel minder motoren, betekende het einde van het Ace Café in 1969. Maar de feniks herrees uit zijn as: in 1997 heropende het originele café zijn deuren, en nu is het een must see voor elke motorrijder die Engeland aandoet.

En het tweede Ace Café ter wereld verrees... in Finland in 2011. Motorfanaat Riku Routo kocht een pand aan het Vesijärvi-meer in Lahti en bouwde niet alleen zijn motorcafé, helemaal in de geest van het origineel, maar ook een museum voor zijn verzameling van zo'n 100 unieke motoren. Motards en autofanaten waaien aan en af, evenementen en liveconcerten vinden wekelijks plaats in de zomer, en ze serveren de beste hamburger die ik ooit at, de zwarte Ace Café burger.

Op zoek naar een herinnering

Vanuit Lahti rijd ik naar het noorden. De idyllische Camping Sysmä wordt mijn uitvalsbasis. Ik wil iets terugvinden. Dat het in een dorpje bij Sysmä was, dat weet ik nog. Met de neus op lokale stafkaarten proef ik tientallen namen van minuscule dorpen en gehuchten. Een 17e-eeuwse boerderij zoek ik, gebouwd van dikke boomstammen. Laag en log en donkerrood, palend aan de nieuwere woning van de boerenfamilie waar ik de laatste maanden van mijn Fins jaar doorbracht. Zou mijn vrolijke Finse mama met de rode appelwangen nog leven?

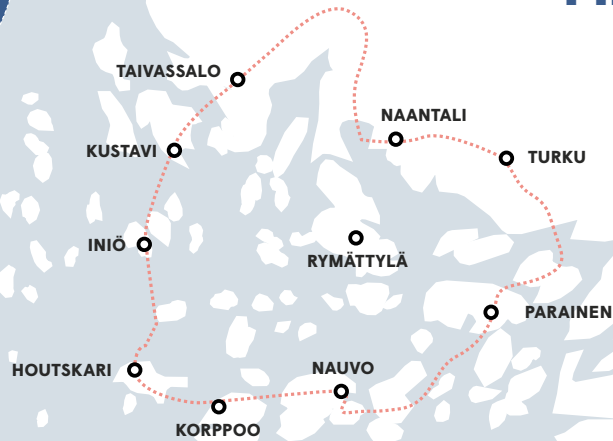
Dagen na elkaar rijd ik rond. Elk bekend klinkend gehucht doe ik aan. Zoveel rode houten boerderijen, zoveel bospaden, zoveel uitgestrekte oevers aan zoveel meren. In elektrische stilte sjees ik over kilometerslange, kronkelende grindpaden. Alleen op de hoofdweg kruis ik andere motards – altijd enthousiast zwaaiend – en auto's. Soms race ik, soms kuier ik. En de boerderij, die vind ik niet.

Rookvuur

Daarnet heb ik de Zero DSR afgeleverd. De rauwe power en de stilte waren verslavend. Dit is helemaal mijn soort paard. Met spijt overhandigde ik de sleutels. Morgen vlieg ik terug.

FINLAND

OOSTZEE

Pirjo, nog een nieuwe motorvriendin en president van WIMA-Finland, komt me ophalen. “Tonight we will smoke fresh fish,” kondigt ze aan. Dat zelfs stedelijke Finnen nog steeds met één been in de natuur leven, wist ik, maar hoezo kan je vis roken en meteen eten?? “It’s easy, we do it all the time.” Een vissende buurvrouw heeft wat baarzen over en dat wordt het avondmaal. Ik volg met argusogen. Vissen flink inzouten met grof zeezout en een uurtje of zo laten trekken. Dan schoonmaken en het zout afwassen. In een metalen ‘rookkist’ een laag spaanders van elzenhout leggen. Een rooster en de vissen erop, deksel dicht, en dan de easy way: op een gasvuurbarbecue zo’n 20 minuten laten roken. Heel even checken en prikken, aardappelen en slaatje erbij: klaar! Een delicatessen zoals ik ze zeer zelden at. Zacht en gerookt. De meren, de ondergaande zon, de eindeloze grindwegen, de stilte, de geur van bossen en vuur, de vriendschap van Finse motorrijders. Alsof mijn laatste avond in Finland de essentie van het land nog even samenvat. 🍷

